

CNSM aprofundează cooperarea cu Confederația Generală Italiană a Muncii » p.2

PUBLICAȚIE PERIODICĂ A CONFEDERAȚIEI NAȚIONALE A SINDICATELOR DIN MOLDOVA

Parteneriatul Local de Ocupare, în curs de implementare la Hâncești » c.3

Actual

Un nou proiect de lege cu privire la medicamente

Domeniul medicamentelor va fi reglementat de o nouă lege. Un nou proiect de lege cu privire la medicamente a fost aprobat de Guvern miercuri, 12 februarie. Potrivit autorilor documentului, legea actuală cu privire la medicamente are o vechime de 26 de ani și nu corespunde standardelor europene. » p.3

Mai multă protecție pentru salariații Casei Naționale de Asigurări Sociale

În urma negocierilor dintre Organizația sindicală primară a angajaților Casei Naționale de Asigurări Sociale (CNAS) și conducerea instituției, la 10 februarie curent, a fost semnat contractul colectiv de muncă pentru perioada 2025-2030. » p.4

Compensațiile la lumină vor fi incluse în factură, nimeni nu va fi lăsat de izbeliște

Din luna martie, compensația la energia electrică, în valoare de 200 de lei, va fi inclusă direct în factură pentru toți consumatorii, indiferent dacă sunt sau nu înscrși în programul compensații.gov.md. » p.5

Consultațiile economistului și ale juristului

» p.6

Feroviarilor protestează din cauza restanțelor salariale mari

„În plină iarnă, angajații CFM nu își pot asigura strictul necesar pentru traiul zilnic

Natalia HADĂRCĂ

Mii de angajați ai Căii Ferate din Moldova sunt în stradă pe 14 februarie, în cadrul unui protest de amploare menit să atragă atenția autorităților asupra restanțelor salariale care îi afectează de luni de zile. Manifestațiile au loc în fața Guvernului, Parlamentului și Președinției. Acțiuni similare au fost organizate la nodurile feroviare din Ocnița, Bălți, Ungheni, Bender, Basarabeasca și Giurgiulești.

Potrivit sindicatelor, aproximativ 4.850 de angajați ai CFM nu și-au mai primit salariile de peste șase luni, acumulând restanțe de aproximativ 190 de milioane de lei. Ion Zaporojan, președintele Federației Sindicale a Feroviarilor din Republica Moldova, a declarat că muncitorii au ajuns la limita răbdării.

„În plină iarnă, angajații CFM nu își pot asigura strictul necesar pentru traiul zilnic și sunt nevoiți să contracteze credite pentru a-și întreține familiile”, a afirmat Zapo-

rojan, subliniind că numeroasele solicitări adresate autorităților au rămas fără răspuns.

Situația precară a feroviarilor a fost discutată și în cadrul unei reuniuni a Comitetului Confederal al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, desfășurată pe 30 ianuarie. Reprezentanții sindicali și-au exprimat solidaritatea cu protestatarii și au reiterat cererile adresate autorităților, care includ respectarea legislației în vigoare privind drepturile salariale, intervenția Guvernului pentru achi-

țarea urgentă a restanțelor și majorarea salariului minim în cadrul întreprinderii de la 3.500 la 5.500 de lei.

Pe fondul crizei din sectorul feroviar, sindicatele avertizează că, în lipsa unor măsuri concrete, angajații CFM ar putea suspenda contractele de muncă în conformitate cu prevederile Codului muncii. Această măsură extremă ar putea paraliza complet transportul feroviar din Republica Moldova, având efecte economice semnificative. » p.2

ABONAREA 2025 A ÎNCEPUT

DRAGI CITITORI!

Puteți perfectă abonamentul la orice oficiu poștal.

Abonarea online: <https://services.posta.md/abonarea2025#/publication/36>

Costul abonamentului: 3 luni - 120 lei, 6 luni - 240 lei, 1 an - 440 lei

Colaborare internațională

CNSM aprofundează cooperarea cu Confederația Generală Italiană a Muncii

Pe 7 februarie curent, o delegație a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova (CNSM), condusă de Igor Zubcu, președintele CNSM, a efectuat o vizită la Padova, Italia, unde s-a întâlnit cu reprezentanții Confederației Generale Italiene a Muncii (CGIL). Întâlnirea a avut ca principal obiectiv consolidarea colaborării sindicale dintre cele două organizații și schimbul de experiență în domeniul protecției drepturilor lucrătorilor.

La întrevedere au participat Aldo Maritano Sfera, secretar general al CGIL Padova, Marianna Cestaro, secretar confederal, Manuela De Paolis, secretar, Marco Galtarossa, responsabil de politici industriale, muncă și securitate, Alioune Diop Badara, responsabil de politici privind imigrația, mediul și tineretul, și Mabel Grossi, responsabil de politici europene și relații internaționale.

În cadrul discuțiilor, părțile au abordat

subiecte precum: promovarea drepturilor muncitorilor imigranți, îmbunătățirea condițiilor de muncă, combaterea muncii nedeclarate, strategii privind recrutarea membrilor de sindicat, dezvoltarea capacității organizaționale prin utilizarea noilor tehnologii.

Un aspect important al întâlnirii a fost analiza experienței sindicatelor italiene în aplicarea Directivei UE 2022/2041 privind salariile minime adecvate și stabilirea unor strategii comune pentru atingerea unui salariu minim echitabil. De asemenea, s-a discutat despre rolul sindicatelor în promo-

varea drepturilor lucrătorilor în contextul aspirațiilor Republicii Moldova de integrare europeană.

Această colaborare este deosebit de importantă, având în vedere numărul semnificativ de cetățeni moldoveni care lucrează în Italia. Prin eforturile comune ale CNSM și CGIL, se urmărește consolidarea protecției drepturilor acestora.

Ambele confederații și-au reafirmat angajamentul de a continua colaborarea și de a dezvolta proiecte comune menite să îmbunătățească situația muncitorilor imigranți și să întărească relațiile sindicale dintre Republica Moldova și Italia.

Confederația Generală Italiană a Muncii este cea mai veche și cea mai reprezentativă organizație sindicală din Italia, reunind peste cinci milioane de membri, dintre care 11622 sunt moldoveni.

În 2021, CNSM și CGIL au semnat un Acord de colaborare pentru creșterea protecției lucrătorilor moldoveni aflați în Italia și a celor italieni care activează în Republica Moldova, asigurându-le un cadru de muncă reglementat prin lege.

sindicate.md

Nemulțumire

Feroviarilor protestează din cauza restanțelor salariale mari

(Continuare din p. 1)

Între timp, ministrul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Vladimir Bolea, a recunoscut dificultățile financiare cu care se confruntă întreprinderea feroviară, dar nu a oferit soluții imediate.

„Ca să plătești salarii, trebuie să ai bani, iar ca să ai bani, trebuie să îi câștigi”, a declarat Bolea, sugerând că situația economică precară a CFM face dificilă achitarea datoriilor acumulate față de angajați.

Revendicările Federației Sindicale a Feroviarilor sunt clare: aplicarea legislației muncii, implicarea Guvernului pentru achitarea restanțelor, compensarea pierderilor salariale, creșterea salariului minim și reabilitarea transportului feroviar. În absența unor măsuri concrete, sindicatul avertizează că feroviarilor ar putea lua măsuri extreme pentru a-și apăra drepturile.

În timp ce mii de muncitori se pregătesc să protesteze, rămâne de văzut dacă autoritățile vor răspunde solicitărilor și vor găsi o soluție pentru a evita o criză socială și economică mai profundă. Impactul unei greve generale asupra economiei și transportului ar putea fi considerabil, punând presiune pe factorii de decizie să acționeze rapid. Pentru moment, însă, incertitudinea persistă, iar feroviarilor continuă să aștepte un răspuns concret din partea Guvernului.

Audit

Ministerul Educației și Cercetării: Deficiențe majore în gestionarea finanțelor publice

Un audit recent al Curții de Conturi asupra raportului financiar consolidat al Ministerului Educației și Cercetării pentru anul 2023 a scos la iveală mai multe nereguli în administrarea fondurilor publice, punând sub semnul întrebării eficiența și transparența gestionării resurselor destinate sistemului educațional.

Membrii Comisiei de control al finanțelor publice au audiat concluziile raportului în cadrul unei ședințe, în urma căreia Curtea de Conturi a emis o opinie de rezervă. Auditorii au evidențiat o serie de deficiențe critice care ar putea afecta buna funcționare a instituțiilor de învățământ și utilizarea corectă a fondurilor publice.

Printre problemele semnalate de auditori se numără deficiențele în organizarea evidenței contabile, care au condus la raportări inexacte privind valoarea bunurilor gestionate de ministere. De asemenea, erori semnificative au fost descoperite în evaluarea activelor nemateriale, în special, a Standardelor de calificare elaborate în cadrul proiectului „Învățământ superior”, care nu au fost înregistrate corespunzător. Această omisiune a dus la o subevaluare a activelor și la o supraevaluare a cheltuielilor cu 22 de milioane de lei.

În plus, unele terenuri deținute de instituții educaționale nu au fost reevaluate la valoarea reală. Centrul Republican pentru Copii și Tineret „Artico” nu a actualizat valoarea a patru terenuri, estimate la 3,4 milioane de lei, în timp ce Școala Sportivă „Andrei Doga” a înregistrat o diminuare nejustificată a patrimoniului.

Auditul a mai scos în evidență întârzieri semnificative în preluarea de către Ministerul Educației și Cercetării a opt instituții publice de la Ministerul Agriculturii, cu un patrimoniu total de 457,3 milioane de lei. Această întârziere ridică semne de întrebare cu privire la capacitatea ministerului de a administra eficient structurile educaționale aflate în subordinea sa.

De asemenea, au fost identificate nereguli în utilizarea resurselor financiare alocate programelor educaționale și sportive. Printre acestea se numără abateri în realizarea comenzii de stat pentru pregătirea specialiștilor, fără o corelare clară cu nevoile pieței muncii, și lipsa unui control riguros asupra fondurilor alocate federațiilor sportive, care au primit 19,4 milioane de lei fără o monitorizare adecvată a cheltuielilor.

Alte deficiențe semnalate includ stabilirea incorectă a costului standard per elev/student, ceea ce a dus la raportarea unor cheltuieli

nejustificate. În același timp, Comitetul Național Olimpic și Sportiv are datorii neachitate și nu a oferit clarificări privind utilizarea de cinci milioane de lei alocate de minister încă în 2019.

Nereguli au fost identificate și în gestionarea Programului de granturi pentru organizațiile de tineret, unde s-a constatat finanțarea unui proiect neeligibil în valoare de 300 de mii de lei. Aceste probleme indică o nevoie urgentă de reforme în procesul de alocare și monitorizare a fondurilor.

În urma constatărilor, rapoartele de audit au fost transmise Parlamentului, Președinției, Guvernului și Ministerului Finanțelor pentru examinarea și implementarea recomandărilor necesare. Deocamdată, Ministerul Educației și Cercetării nu a oferit o reacție oficială, în timp ce este stringent necesară adoptarea unor măsuri corective.

Rămâne de văzut în ce măsură autoritățile vor acționa pentru remedierea deficiențelor semnalate și pentru asigurarea unei gestionări responsabile a resurselor financiare alocate educației. Cert este că lipsa unei intervenții imediate ar putea submina încrederea publicului în transparența și eficiența sistemului educațional din Republica Moldova.

Natalia HADĂRCĂ

Oportunități

Parteneriatul Local de Ocupare, în curs de implementare la Hâncești

Parteneriatul Local de Ocupare (LEP) Hâncești a fost dezvoltat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS), partenerii de dialog social și Consiliul Raional Hâncești, cu sprijinul OIM, în cadrul proiectului „Ocupare incluzivă și productivă în Moldova”, finanțat de Secretariatul de Stat pentru Afaceri Economice al Elveției.

Acest parteneriat promovează cooperarea între sectorul public și cel privat, având ca scop dezvoltarea pieței muncii locale, îmbunătățirea incluziunii sociale și crearea unui climat economic favorabil. Abordarea susține obiectivele naționale ale Republicii Moldova în ceea ce privește integrarea europeană și modernizarea serviciilor publice de ocupare.

LEP Hâncești este pus în aplicare sub auspiciul Comisiei teritoriale tripartite pentru consultări și negocieri colective. În perioada februarie 2024-februarie 2025, Comisia tripartită raională s-a întrunit de nouă ori, punând în discuție necesitatea, apoi nivelul de implementare a LEP Hâncești.

Acțiunile LEP Hâncești au drept scop crearea și formalizarea a 226 de locuri de muncă și lansarea a 19 startup-uri în sectoare cu potențial de creare a locurilor de muncă. În plus, aceste acțiuni susțin formalizarea și extinderea a 141 de întreprinderi mici și micro, cu crearea unei cooperative. În jur de 1100 de persoane din raionul Hâncești, inclusiv persoane din categoriile cu risc de excludere socială, vor beneficia de oportunități oferite de proiect și în jur de 2000 de persoane din comunitate vor beneficia indirect.

La un an de la inițiere, putem raporta un nivel ridicat de implementare a

acțiunilor LEP Hâncești. Astfel, 338 de persoane inactivate au fost identificate și informate, iar 160 de tineri au fost înregistrați la DOFM Hâncești, dintre care 60 de persoane au fost direcționate spre instruire la Școala Profesională Hâncești, unde s-au inițiat cursuri gratuite de scurtă durată pentru patru meserii: tencuitor-zugrav, electrician, fierar-betonist, instalator tehnică sanitară.

Cursanții sunt instruiți teoretic timp de o lună la Școala Profesională și trei luni practic la agenții economici (cu o mare șansă de angajare la finalizare), beneficiază de bursă și cămin.

Pentru formalizarea activităților apicole și crearea locurilor de muncă în mediul rural, este implicată Asociația Națională a Apicultorilor din R. Moldova, cu scopul de a instrui apicultorii în gestionarea și dezvoltarea afacerilor apicole, a-i formaliza și a-i ajuta să aplice pentru surse de finanțare și suport.

În perioada implementării LEP, 27 de apicultori au urmat cursuri de apicultură și antreprenoriat pentru a-și oficializa activitatea și a se pregăti pentru accesarea programelor naționale de finanțare, au fost scrise și depuse nouă dosare la Agenția de Intervenție și Plăți în Agricultură (AIPA) Hâncești.

S-a încheiat cu succes acțiunea de oficializare a sectorului artizanat și generarea locurilor de muncă prin modernizarea întreprinderilor de artizanat, având ca partener general Uniunea Meșterilor Popolari din R. Moldova. În urma acestei acțiuni, patru meșteri populari înregistrați au obținut acces la mijloace financiare întru modernizarea activității artizanale, având astfel posibilitate să instruiască 10 discipoli, pentru a-și transmite cunoștințele și valorile culturale artizanale.

S-a acordat prioritate activităților meșteșugărești și operațiunilor realizate la domiciliu în domeniul olăritului, prelucrării artistice a lemnului și țesutului. Meșterii au beneficiat de asistență financiară din partea OIM pentru procurarea echipamentului necesar în modernizarea activității. În cadrul evenimentului din 22 noiembrie 2024,

de încheiere a acțiunii, meșterii populari au fost certificați și a fost constituită Filiala Uniunii Meșterilor Popolari în raionul Hâncești.

Prin alte proiecte desfășurate la Hâncești, se urmărește implementarea cu succes a acțiunii de dezvoltare a capacităților de procesare a micilor producători agricoli din mediul rural, partener principal fiind Confederația Națională a Patronatului din R. Moldova.

În încheiere, țin neapărat să mulțumesc echipei de proiect OIM, din care fac parte: Violeta Vrabie, Carolina Chicuș-Bodean și Serghei Russu, pentru suportul acordat în elaborarea și implementarea Parteneriatului Local de Ocupare Hâncești.

Ana CIMPOIEȘU, reprezentanta CNSM în raionul Hâncești

Sănătate

Guvernul Republicii Moldova a aprobat un nou proiect de lege cu privire la medicamente

Domeniul medicamentelor va fi reglementat de o nouă lege. Un nou proiect de lege cu privire la medicamente a fost aprobat de Guvern miercuri, 12 februarie.

Potrivit autorilor documentului, legea actuală cu privire la medicamente are o vechime de 26 de ani, nu corespunde standardelor europene riguroase și nu oferă o abordare comprehensivă și actualizată conform rigorilor zilei.

Pentru prima dată, legea prevede sancțiuni pentru practicarea ilicită a medicinei populare.

„Indeletnicirea cu medicina populară fără autorizație specială, eliberată în modul stabilit de lege, se sancționează cu amendă de la 24 la 30 de unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate de la trei luni la un an”, prevede proiectul de lege.

Totodată, documentul stipulează și pedepse pentru practicarea ca profesie a activității medicale

de către o persoană care nu are studii medicale corespunzătoare. În acest caz, se va aplica amendă de la 50 până la 100 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, amendă de la 100 la 150 de unități contravenționale, aplicată persoanei cu funcție de răspundere, amendă de la 150 la 200 unități contravenționale, aplicată persoanei juridice.

Legea introduce reguli clare privind prescrierea și eliberarea medi-

camentelor, stabilind diferențierea între medicamentele care necesită prescripție medicală și cele care pot fi eliberate fără rețetă. Potrivit proiectului, este interzisă publicitatea destinată publicului larg având ca obiect medicamente care sunt disponibile numai pe baza unei prescripții medicale și medicamente care conțin substanțe definite drept psihotrope sau narcotice de convențiile internaționale, precum convențiile ONU din 1961 și 1971.

Totodată, documentul prevede și sancțiuni și pentru practicarea ilicită a activității farmaceutice: „Desfășurarea activității farmaceutice în locuri neautorizate de Agenția Medicamentului și Dispozitivului Medicale se sancționează cu amendă de la 500 la 1000 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 1000 la 1250 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 1250 la 1500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice”.

Prepararea, fabricarea, oferirea, expunerea spre vânzare, inclusiv vânzarea la distanță prin intermediul serviciilor societății informaționale, fără a deține licență/autorizație emisă de Agenția Medicamentului și Dispozitivului Medicale, se sancționează cu amendă de la 1000 la 1500 de unități convenționale, aplicată persoanei fizice, cu amendă în mărimea valorii produsului respectiv, dar nu mai puțin de 1500 de unități

convenționale aplicată persoanei juridice.

Potrivit autorilor proiectului, aplicarea noilor prevederi va îmbunătăți procesul de producție și distribuție a preparatelor farmaceutice. Documentul prevede cerințe noi privind testarea, autorizarea și monitorizarea medicamentelor. De asemenea, va fi consolidat sistemul de supraveghere a pieței și vor fi aplicate măsuri mai dure împotriva medicamentelor falsificate.

Documentul urmărește să reducă deficitul de medicamente esențiale, să atragă producători externi pe piața națională, să sporească competitivitatea pieței farmaceutice și să faciliteze participarea statului la studii clinice internaționale.

Totodată, legea reglementează importul paralel, stabilind un sistem clar pentru introducerea pe piață a medicamentelor autorizate în alte țări, astfel încât să fie garantată aprovizionarea continuă și prețuri competitive.

Eveniment

Conferință de dare de seamă și alegeri în cadrul OSP de la „Transautogaz”

Recent, în incinta SRL „Transautogaz”, s-a desfășurat Conferința de dare de seamă și alegeri din cadrul Organizației sindicale primare a angajaților, la care au participat 29 de delegați membri de sindicat.

Pe ordinea de zi a conferinței au fost puse în discuție următoarele chestiuni: raportul cu privire la activitatea comitetului sindical a Organizației sindicale primare a angajaților SRL „Transautogaz” în perioada mandatului 2019-2024; prezentarea raportului de activitate a Comisiei de Cenzori a organizației sindicale primare a angajaților SRL „Transautogaz”; alegerea Comitetului sindical al Organizației sindicale primare a angajaților SRL „Transautogaz” (componența numerică și nominală); alegerea Comisiei de cenzori a Organizației sindicale primare a angajaților SRL „Tran-

sautogaz” (componența numerică și nominală); cu privire la desemnarea persoanei responsabile pentru înregistrarea modi-

ficărilor în actele de constituire a OSP a angajaților SRL „Transautogaz” la Agenția Servicii Publice; alegerea delegaților la

Congresul VIII al Federației Sindicatelor Lucrătorilor din Industria Chimică și Resurse Energetice din Republica Moldova.

La lucrările Conferinței, în calitate de invitat, a participat Alexander Chiseev, directorul SRL „Transautogaz”.

În cadrul ședinței, delegații au audiat raportul Comitetului sindical în perioada de referință prezentat de Victor Vișoțchi și raportul comisiei de cenzori. Activitatea OSP a fost apreciată cu calificativul „bine”.

În urma alegerilor, delegații au aprobat componența nominală a comitetului sindical, care include cinci membri, și a comisiei de cenzori, din trei membri.

Datorită activismului sindical și implicării în diverse activități de instruire desfășurate de FSCRE, în calitate de președinte a OSP a fost aleasă Anastasia Josan, tânără sindicalistă din cadrul organizației sindicale primare a angajaților de la SRL „Transautogaz”.

Seminar

Instruire utilă pentru toți membrii de sindicat

Pe 7 februarie curent, în incinta Școlii Profesionale nr. 9 a avut loc un seminar educațional organizat de către Federația Sindicatelor Lucrătorilor din Industria Constructoare de Automobile și Mașini Agricole în parteneriat cu Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS).

La eveniment au participat formatorii naționali Liuba Rotaru și Tamara Strungaru, care au adus la cunoștință unui auditoriu larg de persoane interesate din cadrul instituției de învățământ și al unor întreprinderi din ramură prevederile legilor și ale actelor normative noi referitoare la activitatea CNAS.

Acestea țin, în special, de sistemul public de asigurări sociale, de Legea BASS pentru anul 2025; sistemul de pensionare în Republica Moldova; stabilirea indemnizațiilor și a altor prestații sociale, de modificări în legislație; serviciile electronice pentru CNAS.

Participanții la acest eveniment au adresat nenumărate întrebări moderatorilor pe marginea ma-

terialului prezentat, inclusiv la stabilirea indemnizațiilor, referitor la mecanismul de stabilire și recalcularea a pensiei, majorarea pensiei minime, repartizarea biletelor de tratament, indemnizații pentru incapacitate temporară de muncă și de maternitate, indemnizații la nașterea și îngrijirea copilului, acordurile bilaterale cu alte state în domeniul securității sociale etc.

Prin răspunsurile oferite, participanții au fost îndemnați să NU accepte salariile în plic, să aplice la serviciile electronice CNAS pentru

a evita „cozile” de la agențiile teritoriale. Răspunsurile au fost destul de utile și pe înțelesul tuturor participanților.

Din partea colectivului Școlii Profesionale nr. 9, aducem sincere mulțumiri conducerii CNAS, moderatorilor pentru informația prezentată și suntem mereu în așteptarea noilor întâlniri cu astfel de formatori instruiți la cel mai înalt nivel.

Vladimir LACHI, președintele Organizației sindicale a Școlii Profesionale nr. 9

Drepturile susținătorilor drepturilor noastre

Mai multă protecție pentru salariații Casei Naționale de Asigurări Sociale

În urma negocierilor dintre Organizația sindicală primară a angajaților Casei Naționale de Asigurări Sociale (CNAS) și conducerea instituției, la 10 februarie curent, a fost semnat contractul colectiv de muncă pentru perioada 2025-2030. Acest document reglementează aspecte esențiale precum salarizarea, condițiile de muncă, protecția socială și dezvoltarea profesională a angajaților.

Contractul a fost semnat de Elena Țîbîrnă, directoarea generală a CNAS, și Liuba Rotaru, președinta Organizației sindicale primare a angajaților de la CNAS.

Potrivit unui comunicat al CNAS, semnarea contractului colectiv de muncă reprezintă un pas important în asigurarea unor condiții de muncă echitabile și stabile pentru angajați, consolidându-le drepturile și beneficiile.

Prin acest acord, părțile își reafirmă angajamentul pentru un dialog social constructiv și respectarea principiilor echității și transparenței în relațiile de muncă. CNAS își exprimă determinarea de a colabora strâns cu partenerii sociali pentru a asigura un mediu de lucru stabil și motivant, în beneficiul tuturor salariaților săi.

Totodată, menționăm că, în repetate rânduri, cu implicarea Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova și a Federației „SINDASP”, au fost abordate problemele cu care se confruntă angajații CNAS. Printre acestea se numără necesitatea majorării salariilor și îmbunătățirea condițiilor de muncă, măsuri esențiale pentru creșterea atractivității serviciului public în domeniul social și motivarea specialiștilor care activează în sistemul asigurărilor sociale.

Schimbare la vârf

Dialog social cu noul prim-viceguvernator al BNM

Conducerea Federației SIBA și Comitetul sindical din cadrul Băncii Naționale a Moldovei au avut recent o întrevedere cu Petru Rotaru, prim-viceguvernator al Băncii Naționale a Moldovei.

Discuțiile au avut drept obiectiv de a consolida dialogul social și de a asigura un mediu de muncă stabil

și motivant, prin implementarea prevederilor Contractului colectiv de muncă la nivel de unitate.

Petru Rotaru a fost numit prim-viceguvernator al BNM, vicepreședinte al Consiliului de supraveghere al BNM, vicepreședinte al Comitetului executiv al BNM, printr-o Hotărâre a Parlamentului Republicii Moldova din 6 februarie 2025.

Transparență

Campanie de informare privind urgentarea egalității salariale

Reducerea diferenței de remunerare între femei și bărbați contribuie semnificativ la atingerea egalității de gen și susține, în același timp, dezvoltarea economică și reducerea sărăciei. Din cauza acestor inegalități, anual, femeile înregistrează pierderi financiare comparativ cu bărbații.

Pentru a contribui la o mai bună informare și conștientizare a acestei inechități, a fost lansată campania de informare „Zero diferență, 100% transparență”, implementată de Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, în colaborare cu UN Women Moldova, cu sprijinul financiar al Suediei și al Biroului de Cooperare al Elveției.

Această inițiativă face parte din eforturile de susținere a Programului de Accelerare a Egalității de Gen în Republica Moldova pentru perioada 2023-2026, promovat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Campania se va desfășura în mediul online până la finele lunii februarie și va culmina cu un eveniment simbolic pe 27 februarie, de Ziua Egalității Salariale în Republica Moldova.

Fără diferență salarială

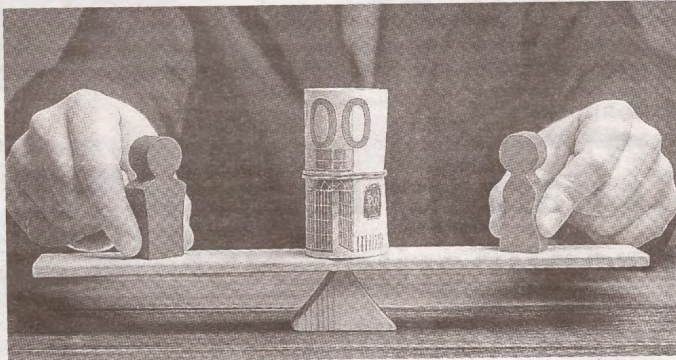
„Într-o societate contemporană cu valori europene, nu trebuie să existe diferențe salariale bazate pe gen. Fiecare muncă trebuie apreciată după valoarea sa și doar după acest principiu. La minister depunem eforturi pentru a crea cadrul legal care va elimina orice discriminare în salarizare și, datorită acestuia, fiecare femeie va putea fi remunerată după merit și după necesități. Echitatea și solidaritatea socială înseamnă să fim cu toții egali, inclusiv la locul de muncă”, a subliniat Alexei Buzu, ministru al Muncii și Protecției Sociale din Republica Moldova.

„Remunerarea inegală este o problemă persistentă și universală, care afectează femeile din toate domeniile de activitate și

categoriile sociale. Efectele cumulative ale disparităților salariale au un impact direct și constant asupra femeilor, familiilor lor și asupra societății, în special, în perioade de criză. Reducerea decalajului salarial de gen necesită acțiuni imediate din partea guvernelor, angajatorilor și a sindicatelor, care să promoveze remunerarea echitabilă, protecție la locul de muncă și eliminarea barierelor sistemice, precum accesul inegal la funcții de conducere, responsabilitățile de îngrijire sau normele sociale ce au împiedicat progresul femeilor prea mult timp”, declară Dominika Stojanoska, reprezentantă de țară la UN Women în Moldova.

„Pe termen scurt, diferența de remunerare dintre femei și bărbați este nedreaptă, nejustificată și inacceptabilă. Însă, pe termen lung, ea se acumulează de-a lungul carierei femeii, generând un dezavantaj financiar din ce în ce mai mare și perpetuând inegalitățile de gen pe tot parcursul vieții”, spune Alina Andronache, expertă de gen în politici publice, advocacy și lobby civic de la Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare.

De precizat că sindicatele nu o dată s-au pronunțat pentru necesitatea reducerii diferenței de salarizare între femei și bărbați. În cadrul unui eveniment dedicat Zilei internaționale a salarizării echitabile, care este marcată pe 18 septembrie, Sergiu Sainciuc, vicepreședinte al CNSM, a comunicat despre poziția CNSM cu privire la măsurile necesare în vederea accelerării progresului pentru reducerea diferenței de salarizare între femei și bărbați în țara noastră.

Sergiu Sainciuc a menționat că deși avem un cadru legal bun în domeniul egalității de gen, problema discrepanții salariale apare în procesul de angajare în câmpul muncii, în relațiile de muncă, în modul cum sunt promovate femeile în posturi manageriale, muncile în care sunt implicate preponderent femei, fapt care are efecte negative atunci când vine vorba de atingerea vârstei de pensionare.

Vicepreședintele CNSM a adăugat că chiar dacă au fost operate majorări salariale, în continuare acestea sunt insuficiente și necesită a fi majorate, în conformitate cu Directivele UE și alte norme internaționale, pentru o mai bună motivare, în special, în rândul tinerilor, unde se atestă un grad înalt al migrației forței de muncă.

Muncesc mai mult, salariul mai mic

În Republica Moldova, femeile câștigă cu 5-9 la sută mai puțin decât bărbații în cazul salariului pe oră și cu 11-15 la sută mai puțin în cazul salariilor lunare.

Deși diferența de salarizare între femei și bărbați în Moldova este mai scăzută decât în multe țări ale lumii, aceasta în continuare nu este neglijabilă și necesită a fi redusă prin măsuri concrete promovate la nivel național.

Conform calculului pentru anul precedent, numărul de zile suplimentare pe care femeile din Republica Moldova trebuie să le lucreze pentru a câștiga o sumă echivalentă cu cea obținută de bărbați este de 58 zile. Pentru asigurarea unei plăți egale, în anul 2022, autoritățile din Republica Moldova au aprobat Legea nr. 107, care vizează ajustarea legislației în sensul creșterii transparenței salariale. Cu toate acestea, este nevoie de mai multă informare în acest sens.

Pe parcursul lunii februarie, autorii campaniei își doresc să educe publicul cu privire la diferența salarială și măsurile ce pot fi adoptate pentru reducerea acesteia. Mesajele vor fi adresate tuturor, inclusiv angajatorilor și angajaților, încurajând un dialog deschis despre transparența salarială și egalitatea de șanse la locul de muncă.

Galina MUNTEANU

Ajutor la contor

Compensațiile la lumină vor fi incluse în factură, nimeni nu va fi lăsat de izbeliște

Din luna martie, compensația la energia electrică, în valoare de 200 de lei, va fi inclusă direct în factură pentru toți consumatorii, indiferent dacă sunt sau nu înscriși în programul compensațiilor.gov.md. Cei care vor dori să renunțe la ajutorul din partea statului vor putea face asta contactând furnizorul, anunță ministrul Muncii și Protecției Sociale, Alexei Buzu.

Potrivit autorităților, peste 705 mii de familii au primit compensațiile pentru luna ianuarie.

„Noi vrem să punem aceste resurse la dispoziția familiilor cât mai rapid. Ca să nu avem un sistem fragmentar, în care o parte din familiile primesc compensații în factură, iar alți ceteva monetar, am decis să trecem la această formă de suport în factură. Vrem să ne asigu-

răm că acest sprijin este oferit cât mai rapid, iar cea mai eficientă cale este să îl oferim prin intermediul furnizorilor de energie”, a explicat Alexei Buzu.

Compensații până la sfârșitul anului

Ministrul spune că consumatorii vor beneficia de compensații la energia electrică până la sfârșitul anului. Formula de oferire a compensației în factură s-a dovedit a fi cea mai simplă, mai rapidă și exclude procedurile birocratice, afirmă autoritățile.

„Noi vom avea o procedură, discutăm acum intens cu furnizorii de energie să avem această posibilitate, pentru familiile care nu doresc să beneficieze de acest suport vom pune la dispoziție o metodă cât se poate de simplă ca să poată să

anunțe furnizorul că nu doresc să beneficieze de acest suport”, mai spune Buzu.

Din cauză că tariful la energia termică a crescut cu 40 la sută, pentru luna ianuarie, compensația maximă pentru cei cu încălzire centralizată a crescut cu 400 de lei față de decembrie și a ajuns la 1400 de lei. Pentru ceilalți consumatori, nivelul maxim al plăților a rămas același, 1000 de lei pentru cei care se încălzesc cu gaz și 800 de lei pentru cei care se încălzesc cu lemne. Toți au primit însă și câte 200 de lei în plus pentru primii 110 kilowați/oră de energie electrică, din factură, consumați.

Bugetul pentru compensațiile din luna ianuarie se ridică la 706 milioane de lei. Guvernul anunță că valorile acestora vor rămâne aceleași și pentru lunile februarie și martie.

„Valoarea compensației pentru încălzire va fi neschimbată în februarie și martie, comparativ cu luna ianuarie. Noi nu planificăm anumite schimbări”, susține Alexei Buzu.

Potrivit Ministerului Muncii și Protecției Sociale, bugetul de compensații pentru lunile noiembrie, decembrie și ianuarie au costat

statul un miliard 534 de milioane de lei. Programul „Ajutor la contor” a fost lansat în 2022, iar de atunci aproape 900.000 de gospodării au beneficiat de compensații la energie, care au fost finanțate atât din bugetul de stat, cât și din fonduri oferite de partenerii externi.

Galina MUNTEANU

Economistul

Tratamentul sanatorial: propunerile CNSM și poziția autorităților de resort

Cunosc că CNSM a înaintat propunerea cu referire la introducerea finanțării, din fondul măsurilor de profilaxie al CNAM-ului, a cheltuielilor în valoare de 50 de milioane de lei, pentru procurarea biletelor de tratament balneosanatorial. Cum s-a rezolvat propunerea respectivă?

Simion N., Dondușeni

Ana MOLDOVANU,
consilier superior
în Departamentul
protecție
social-economică
al CNSM

Cu referire la propunerea respectivă a Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, Compania Națională de Asigurări în Medicină ne-a răspuns următoarele.

Potrivit Legii nr.1585/1998, asigurarea obligatorie de asistență medicală reprezintă un sistem autonom garantat de stat de protecție financiară a populației în domeniul ocrotirii sănătății prin constituirea, pe principii de solidaritate, din contul primelor de asigurare, a unor fonduri bănești destinate pentru acoperirea cheltuielilor de tratare a stărilor determinate de survenirea evenimentelor asigurate (maladie sau afecțiune).

Modul de constituire și administrare de către CNAM a Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, precum și modalitatea de repartizare și utilizare a mijloacelor financiare acumulate în aceste fonduri sunt prevăzute în Regulamentul cu privire la modul de constituire și administrare a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 594/2002.

Conform pct. 15 din Regulamentul menționat, mijloacele financiare acumulate în fondul măsurilor de profilaxie se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor legate preponderent de:

- realizarea măsurilor de reducere a riscurilor de îmbolnăvire, inclusiv prin imunizări și alte metode de profilaxie primară și secundară;

- efectuarea examinărilor profilactice (screening) în scopul depistării precoce a îmbolnăvirilor;
- finanțarea manifestărilor și activităților cu menirea de a promova un mod de viață sănătos;
- achiziționarea, în baza hotărârii de Guvern, a Comisiei naționale extraordinare de sănătate publică, a dispozitivelor medicale, echipamentului, medicamentelor și consumabilelor pentru realizarea măsurilor de reducere a riscului de îmbolnăvire și de tratament în caz de urgențe de sănătate publică;
- alte activități de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire, acceptate pentru finanțare în bază de proiecte, conform regulamentului aprobat de Ministerul Sănătății și CNAM.

Totodată, anual sunt stabilite prioritățile de utilizare a mijloacelor financiare din Fondul măsurilor de profilaxie (FMP) pentru activități de profilaxie și prevenire a riscurilor de îmbolnăvire care au la bază Programele Naționale de Sănătate Publică și alte acte normative din domeniul sănătății.

Astfel, pentru anul 2025, prin Ordinul comun al ministrului sănătății și directorului general al CNAM nr. 691/179-A din 22 august 2024, au fost aprobate prioritățile de finanțare din fondul măsurilor de profilaxie, cum ar fi: achiziționarea vaccinului antirabic, imunoglobulinei antirabice, vaccinului antigripal, vaccinului contra hepatitei virale B etc.

În acest context, în Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2025 în fondul măsurilor de profilaxie au fost prevăzute 55 de milioane de lei, care sunt repartizate conform ordinului prenotat.

În altă ordine de idei, CNAM a menționat că modul de acordare a biletelor de tratament balneosanatorial se stabilește de Guvern, conform art. 15 alin. (3) din Legea

nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale. Menționăm aici că organizarea prevenirii îmbolnăvirii și recuperării sănătății beneficiarilor de drepturi realizate prin sistemul public de asigurări sociale prin tratament balneosanatorial este una din atribuțiile principale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale. Biletetele pentru tratament balneosanatorial se achiziționează de Casa Națională în limita mijloacelor prevăzute în Legea bugetului asigurărilor sociale de stat și se distribuie entităților conform prevederilor Regulamentului cu privire la prestațiile în sistemul public de asigurări sociale pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă a asiguraților prin tratament balneosanatorial, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 290/2010.

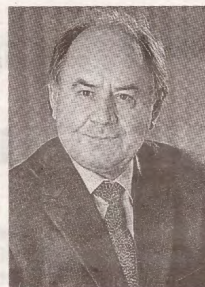
Prin prisma prevederilor legale expuse, propunerea privind introducerea finanțării din fondul măsurilor de profilaxie a cheltuielilor, în valoare de 50 de milioane de lei, pentru procurarea biletelor de tratament balneosanatorial, nu cadrează cu prevederile legislației privind sistemul AOAM. Or mijloacele FAOAM sunt destinate pentru acoperirea serviciilor medicale și farmaceutice acordate de prestatorii de servicii medicale și farmaceutice contractați de CNAM și, respectiv, nu pot fi utilizate pentru acordarea unor drepturi pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea riscurilor sociale, cum ar fi tratamentul balnear.

Totodată, CNAM a mai menționat că, conform prevederilor art.17 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care duc la majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova va continua și pe viitor să negocieze cu Ministerul Sănătății și cu Compania Națională de Asigurări în Medicină în vederea realizării propunerii înaintate.

Cetățeanul și legea

Rubrica „Cetățeanul și legea” vine în ajutorul cititorului nostru care caută răspunsuri la întrebări de ordin juridic. Continuăm această tradiție pentru ca cititorii care sunt și salariați la diverse întreprinderi să nu se simtă vulnerabili din punct de vedere juridic în fața celor care încearcă să-i manipuleze. La întrebările primite la redacție răspunde juristul Ion PREGUZA.

Clauza de confidențialitate a contractului individual de muncă

? Ce presupune clauza de confidențialitate a contractului individual de muncă, ce informații cad sub incidența acesteia și în ce cazuri clauza dată poate fi aplicată? Care sunt consecințele nerespectării acestei prevederi a contractului individual de muncă?

Victor Lefter, Bălți

Clauzele generale ale contractului individual de muncă sunt prevăzute la art. 49 din Codul muncii. În afară de aceste clauze, părțile pot negocia și include în contractul individual de muncă clauze specifice, cum ar fi: a) clauza de mobilitate; b) clauza de confidențialitate; c) clauze referitoare la compensarea cheltuielilor de transport, la compensarea serviciilor comunale, la acordarea spațiului locativ și altele.

Clauzele specifice ale contractului individual de muncă nu pot fi enumerate exhaustiv, deoarece părțile contractante, potrivit dispoziției art. 51 alin. (1) lit. d) din Codul muncii, pot negocia orice clauză care nu contravine prevederilor imperative ale legii.

Astfel, clauza de confidențialitate este negociabilă de către angajator și salariat și face parte din categoria clauzelor specifice ale contractului individual de muncă.

Or, prin clauza de confidențialitate se înțelege o prevedere contractuală, prin care părțile, potrivit art. 53 alin. (1) din Codul muncii, convin ca, pe toată perioada contractului individual de muncă și timp de cel mult doi ani după încetarea acestuia, să nu divulge date sau informații de care au luat cunoștință în perioada executării contractului individual de muncă, în condițiile stabilite de regulamentul intern al unității, dacă acesta este elaborat și aprobat de angajator, de contractul colectiv sau de cel individual de muncă.

Încetarea contractului individual de muncă (după care se stabilește timp de cel mult doi ani pentru a nu divulga informația respectivă) poate avea loc în cazurile prevăzute de Codul muncii, și anume: în circumstanțe ce nu depind de voința părților (art.82); prin acordul scris al părților (art. 82 prim); la inițiativa uneia dintre părți (art. 85 și 86).

”Clauza de confidențialitate are drept scop protejarea intereselor ambelor părți

Nerespectarea clauzei de confidențialitate, potrivit alin. (2) al art. 53 din Codul muncii, atrage obligarea părții vinovate la repararea prejudiciului cauzat.

În sensul normei prenotate, respectarea clauzei de confidențialitate prevăzută în contractul individual de muncă se referă în măsură egală la ambele părți și fiecare din ele poartă răspundere pentru divulgarea informației respective. Dacă informația confidențială reprezintă un secret comercial, bancar sau fiscal, atunci pentru divulgarea ei persoana vinovată, căreia această informație i-a fost încredințată sau i-a devenit cunoscută în legătură cu atribuțiile de serviciu (inclusiv cele care decurg din contractul individual de muncă), poartă suplimentar răspundere în conformitate cu prevederile Codului contravențional.

În același timp, art. 51 alin. (2) din Codul muncii prevede că, în schimbul respectării unora dintre clauzele specifice (asupra cărora au convenit părțile), salariatul poate beneficia de dreptul la o indemnizație specifică și/sau de alte drepturi, conform contractului individual de muncă. În cazul nerespectării acestor clauze, salariatul poate fi privat de drepturile acordate și, după caz, obligat să repare prejudiciul cauzat angajatorului.

Așadar, clauza de confidențialitate are drept scop protejarea intereselor ambelor părți, dat fiind faptul că acestea, în cadrul unui raport juridic de muncă, au acces reciproc la diverse informații.

Așa cum legislația nu concretizează ce fel de informații cad sub incidența acestei clauze și condițiile se stabilesc de regulamentul intern al unității (dacă acesta este elaborat și aprobat de angajator), de contractul colectiv sau de cel individual de muncă, considerăm că, în așa caz, este vorba de informații legate, în primul rând, de activitatea economică a angajatorului, de activitatea financiară, de procesele tehnologice și de alte activități ale unității asupra cărora părțile au convenit.

Tendințe

Mai întâi cunoștințele, după care studiile și experiența, pe piața muncii

Piața muncii se schimbă constant, mai ales când în ecuație intră factori care influențează masiv modul în care angajații se raportează la muncă și cum se desfășoară aceasta. După ce pandemia de Covid-19 a pus bazele celor mai profunde schimbări de pe piața muncii de până acum, lucrurile continuă să evolueze.

Responsabili de la platformele de angajare ne spun că angajatorii pun preț tot mai mult pe abilitățile reale ale potențialilor angajați, în defavoarea diplomelor și chiar a vechimii în muncă. Coordonatorii platformelor de angajare ne spun că au observat că, în ultimii ani, contează mai puțin ce fel de studii are cel care vrea să se angajeze și mai mult cât de eficient își face treaba.

„Angajatorii preferă oameni cu experiență mai puțină sau în general fără experiență și cu studii care nu este neapărat să fie superioare. În 70% din cazuri din anunțuri de angajare nu este indicat că o persoană trebuie să aibă studii superioare”, menționează Vladimir Badan, director de marketing al unei platforme de angajare.

Șoferii, cei mai căutați

Potrivit unei platforme de angajare, cea mai solicitată poziție în 2024 a fost cea de șofer. Pentru a fi angajați, candidații aveau nevoie doar de permis și să poată conduce, bineînțeles. Contabilii au fost pe locul doi în ceea ce privește cererea. În cazul acestora, angajatorii sunt interesați

de experiență și rezultate, de numărul de proiecte de succes și mai puțin de studiile candidaților. Pe locul trei în topul joburilor solicitate au fost anul trecut specialiștii în vânzări. Principala abilitate solicitată este comunicarea și dorința de a lucra. Majoritatea solicitanților au fost tineri cu vârste cuprinse între 18 și 35 de ani, fără studii. În următorii cinci ani, piața muncii va suferi schimbări și mai mari, susțin specialiștii din acest domeniu. Iar asta inclusiv din cauza influenței inteligenței artificiale, care va anula unele profesii.

„Câteva exemple de joburi care probabil ar putea să dispară pe parcurs sunt casierii de la supermarketuri, pentru că procesele se automatizează, unii angajați din bănci, pentru că avem multe procese deja automatizate în mobile banking, probabil că mulți din asigurare, pentru că, iarăși, asigurările și reasigurările se fac

la nivel online mai mult și angajații pot să dispară pe parcurs, și toate profesiile care presupun anumite procese care pot fi automatizate”, mai spune Vladimir Badan.

Joburi noi

În schimb, apăr joburi noi, așa precum virtual reality designer, prompt engineering, dacă vorbim de inteligența artificială, podcaster pentru dezvoltarea blogurilor și specialiști în digital marketing. Odată cu noile tendințe de pe piața muncii, decalajul între sistemul de învățământ și necesitățile angajatorilor devine tot mai mare. Iar pentru a obține cunoștințele necesare, oamenii sunt nevoiți să facă cursuri în străinătate și pe diferite platforme educaționale. Experții recomandă instituțiilor de învățământ să se adapteze și să reacționeze mai flexibil la cerințele pieței.

Deși relativ diversificat, rezultatul sistemului de învățământ superior nu răspunde nevoilor mediului de afaceri privat, în linie cu structura actuală a economiei, și nu este pregătit pentru schimbările structurale realizate în anul 2024, la solicitarea Camerei de Comerț și Industrie a Moldovei, pe fondul îngrijorărilor membrilor organizației cu privire la disponibilitatea forței de muncă din Republica Moldova

Schimbările din sfera muncii se reflectă și asupra salariilor. Și avem deja multe companii în Republica Moldova cu salarii de mărimea celor occidentale. Cele mai generoase țin în continuare de sfera IT, unde salariile pot trece și de 60 de mii de lei.

„Salariile sunt conform cerințelor, care sunt destul de mari. Personalul trebuie să fie suficient de pregătit, să cunoască limbajele de programare, să cunoască limbi străine, respectiv, și salariul este pe măsura așteptărilor”, menționează Ana Neculce, specialistă la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

Pe locul doi după mărimea salariilor este sectorul construcțiilor, unde se oferă în jur de 20-30 de mii de lei. Aceste sume sunt propuse sudorilor, fierar-betoniștilor, fasonatorilor de piese și construcții din beton, arhitecților, inginerilor și diriginților de șantier. Pe locul trei se află industria prelucrătoare, cu salarii de 15-25 mii de lei. De salarii mult mai mici au parte funcționarii publici din domeniul sănătății - în medie, 15.000 de lei. Amintim că salariul minim stabilit prin lege este de 5.500 de lei.

Anul trecut, prin intermediul subdiviziunilor ANOFM, și-au găsit un loc de muncă peste 16 mii de persoane.

Indicatori favorabili

R. Moldova, printre primele țări din lume cu cel mai mare progres în percepția corupției

Republica Moldova se află în topul celor trei țări din lume cu cel mai mare progres în percepția corupției, măsurată de Transparency Internațional. Conform noului raport publicat recent, R. Moldova a înregistrat progrese notabile în lupta împotriva corupției, cu o creștere constantă a punctajului în fiecare an din 2019 până în 2024 (de la 32 la 43 de puncte).

Clasamentul Indicelui Percepției Corupției (IPC) 2024 include 180 de țări și teritorii. IPC reflectă nivelul corupției din sectorul public perceput de către experți și oamenii de afaceri și este calculat la o scară de la 0 până la 100, unde „0” semnifică corupție totală, iar „100” - lipsă totală de corupție.

Danemarca, în topul clasamentului

În fruntea clasamentului IPC 2024, pentru al șaptelea an la rând, se află Danemarca, cu un scor al indicelui de 90 de puncte, fiind urmată de Finlanda (88) și Singapore (84).

Țările cu cele mai mici scoruri sunt țări cu sisteme fragile, afectate de conflicte, cum ar fi: Sudanul de Sud (8), Somalia (9), Venezuela (10), Siria (12).

Republica Moldova a înregistrat un scor al IPC 2024 de 43 de puncte, plasându-se pe locul 78 din 180 de țări din clasament (în anul precedent, scorul indicelui a fost de 42 de puncte, Republica Moldova fiind pe locul 80). Dintr-o perspectivă mai lungă de timp - ultimii cinci ani, se atestă o creștere a indicelui (2019 - 32, 2020 - 34, 2021 - 36, 2022 - 39, 2023 - 42, 2024 - 43 puncte). Printre „vecinii de clasament” ai Moldovei sunt Bulgaria, China (cu scoruri ale IPC de 43 de puncte), Albania (42). Pentru comparație: Estonia a înregistrat un scor al IPC de 76 de puncte, Lituania (63), Letonia (59), România (46), Ungaria (41).

În cazul Republicii Moldova, anul 2024 a fost marcat prin progrese esențiale în procesul de aderare la UE. Au fost deschise oficial negocierile de aderare. În acest context, lupta contra corupției și consolidarea sectorului justiției au căpătat o importanță aparte. În pofida eforturilor autorităților,

realizările în aceste două domenii nu sunt potrivite așteptărilor cetățenilor. Urmează a fi impulsionată implementarea Programului național de integritate și anticorupție (PNIA), dar și a Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției.

Cu referire la activitatea organelor de drept, este de remarcat și faptul că protagoniștii „furtului miliardului” încă nu-și ispășesc pedeapsa, iar banii extrași fraudulos din sectorul bancar nu au fost recuperați. Progresele în acest sens ar convinge cetățenii

că organele de drept sunt profesioniste, iar resursele alocate acestora sunt justificate.

„Republica Moldova a fost evaluată de către Grupul de State contra Corupției în runda a V-a de evaluare. Implementând recomandările adresate țării, autoritățile ar trebui să depună efort și în realizarea restanțelor din runda a IV-a de evaluare. Acest exercițiu ar servi drept dovadă a determinării Republicii Moldova în lupta contra corupției”, se precizează în raport.

Bancuri pentru sindicaliști deștepți

Căldură și ospitalitate de ginere

Ninge de trei zile și soacră-mea nu face altceva decât să se uite pe geam. Dacă continuă tot așa, cred că o las... să intre în casă!

Regulile de circulație, respectate

Ce zice o șoferiță când a intrat într-un pom? Hei, am claxonat!

Săritoare la nevoie

O domnișoară se plimba liniștită, când, deodată, vede o mașina fără șofer, care mergea. Conștientă de

pericol, sare în mașină și trage frâna de mână. Când iese, dă nas în nas cu proprietarul, un bărbat foarte atrăgător.

– Începuse să meargă singură, dar am sărit în ea și am tras frâna de mână! spune ea, foarte mândră de isprava ei.

– Știu, răspunde el sec. Eu o împingeam!

Alinuța se pregătește de nuntă

Într-o zi, Alinuța veni la mama ei, obosită după pregătirile pentru nunta sa și o întrebă:

– Mamă, cum îmi stă cu rochia de mireasă?

– Foarte bine, Alinuța, dar nu crezi că ți-ar trebui și un mire?

– Știam eu că am uitat ceva!

Izvor de înțelepciune

Cum cititul poate transforma o țară săracă în una bogată

Lectura are un impact profund asupra dezvoltării economice și sociale a unei țări. Cercetările au arătat că cititul poate schimba lumea și transforma o țară săracă în una bogată.

Educația și lectura cresc PIB-ul unei țări. Studiile arată că fiecare an suplimentar de educație poate crește PIB-ul unei țări cu până la 10%. Țările cu rate ridicate de alfabetizare au economii mai dezvoltate, deoarece cetățenii sunt mai productivi și pot ocupa locuri de muncă mai bine plătite.

Țările cu cea mai mare rată de lectură sunt și cele mai prospere. Țările nordice, precum Finlanda, Norvegia și Suedia, unde lectura este o activitate esențială, sunt printre cele mai bogate din lume. În schimb, țările cu un nivel scăzut de alfabetizare se confruntă cu sărăcie și instabilitate economică.

Lectura reduce sărăcia. UNESCO estimează că dacă toți copiii ar dobândi abilități de bază prin lectură, sărăcia globală ar putea fi redusă cu 12%. Capacitatea de a citi și de a înțelege informații este esențială pentru obținerea unui loc de muncă și pentru dezvoltarea economică.

Lectura stimulează creativitatea și inovația. Țările care promovează accesul la cărți și educație, de exemplu, Japonia sau Germania, au economii bazate pe tehnologie și cercetare.

O generație de cititori poate schimba viitorul unei națiuni. Singapore a fost, în anii 60 ai secolului trecut, o țară săracă, dar a investit masiv în educație și în promovarea lecturii. Astăzi, este una dintre cele mai dezvoltate economii din lume.

6,85% dintre deținuții închisorilor au probleme de lectură. Un nivel scăzut de alfabetizare crește riscul de a intra în criminalitate. În schimb, țările cu sisteme educaționale solide au o rată mai mică a infracționalității.

Lectura contribuie la creșterea speranței de viață. Oamenii care citesc cu regularitate au o speranță de viață cu aproximativ doi ani mai mare decât cei care nu citesc. Accesul la informație despre sănătate și stil de viață contribuie la îmbunătățirea calității vieții.

Locuitorii țărilor care citesc sunt și cei mai fericiți. Conform unui studiu al ONU, țările cu cel mai înalt nivel de educație și lectură, cum ar fi Danemarca sau Olanda, sunt și printre cele mai fericite din lume.

Ministerul Culturii a lansat recent cea de-a treia ediție a Campaniei Naționale de Lectură, eveniment care a avut loc pe 14 februarie, zi în care celebrăm, totodată, nașterea marelui poet Grigore Vieru. Ziua Națională a Lecturii a fost instituită acum trei ani, pentru a promova cultura cititului în societate.

Cor. VP

În numele Comitetului Executiv al Federației Sindicatelor Lucrătorilor din Industria Constructoare de Automobile și Mașini Agricole exprimăm compasiune și sincere condoleanțe lui Alexandru Șandrovski, președintele Organizației sindicale primare de la SA „Agromașina”, în legătură cu trecerea în neființă a mamei acestuia, **Eugenia**.

Dumnezeu s-o odihnească în pace.

Boris Babici, președintele Federației

	CASA DOMNULUI	GLANDA A TUBULUI DIGESTIV	PREFIX REDUS	PRACTICI
	CAL	BANIAME ROMÂNULOR	LOGOFĂT	
	FRAPANT			
	COLE XIUNI			
	PALTA ESALONATA			VEDE TOTUL ÎN ROZ
	LAIC			
	RECUNOȘTINȚĂ	GRAMADA DE FÂN	ULEI SFINȚIT	FILE DE HARVIL
	SUBTER FUGII	PÂINE TURȚITĂ	CONTINUT	ZBURĂTOR LEGENDAR
				CAPETEI
	ZORI DE ZI			EXCLAMATIE DE REGRET
	SCAUNE ÎN BISERICĂ		PLIU	
			PIELE DE PORC	
			PIATRA PREȚIOASĂ	
			NECRE DINCIOSUL	
	ÎN SITĂ	ARE DE DAT		NOTA 3
	LOC LA TEATRU	NOTA DI RECȚIEI		JOC ASIATIC
		UMBRELA DE SOARE		GELU IOVAN
		PURTATĂ CU ÎE		INAMIC
	CÂNTEC DE SLAVĂ	ÎN RAFTI		POMPĂ PENTRU VII
		POM FRUCTIL FER		
		LIPSITI DE STRĂLUCIRE		
		REFREN LA CORIDE		TUDOR NOVAC
				FIRE DE URZEALA
	SCLAVI DIN SPARTA			
	ABROGATE			COTE MEDII
				MIC DAR ENERGIC
	VINE PE LA GENE			
		TALISMAN		

Dezlegarea integralei din numărul trecut: A-P-T-IMPERIU-EUROPA-ADRESA-EC-TRI-R-S-POET-IMPASTRAMA-ATA-PARC-O-DA-T-SIRA-IDEI-CU-TAITEI-SCOR-MIM-ARGATI-I-U-UB-IL-ROM-TARAN-ITALIA-BALENA-TANC-TU-ANINA-NOR-RUNE-INGERI.

VOCEA POPORULUI

Ziarul este înregistrat la Camera Înregistrării de stat, numărul de înregistrare: 1004600040498 din 25.07.1995

Indice de abonare: 67798

Fondator:

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova

www.vocea.md
info@vocea.md

Abonamentul la ziar poate fi perfectat în orice oficiu poștal din RM sau direct în redacție.

Redactor-șef:

Ilie LUPAN,
tel.: 022286543

Contabil-șef:
Elena BUGA

Redactori:

Natalia HADĂRCĂ,
Galina MUNTEANU,
Daniela MORARI

Redactor-traducător:
Anghelina DUDULICA

Tehnoredactor:

Sergiu BALTAGA

Dezvoltator web:
Alexei OVCINICOV

Colegiul redacțional:

Ilie Lupan;
Sergiu Sainciuc;
Elizaveta Iurcu;
Margareta Strestian;
Nadejda Lavric;
Angela Otean.